

OBSAH

Úvod 12

Členění knihy a základní pojmy 16 Pramenná základna,
časové a prostorové vymezení 21 Současný stav bádání,
etický rozměr 25 Zvolené přístupy 28

Genealogie veksláctví. 34 Společenský a hospodářský kontext státněsocialistického Československa

Konzum, luxus a masová spotřeba v podmínkách
socialistických diktatur 36 Limity centrálně plánovaného
hospodářství, stínová ekonomika a černý trh 40 Role
Západu 45

Podnik zahraničního obchodu 48 Tuzex a jeho význam

Tuzexové poukázky jako platební prostředek 58 Nabízený
sortiment 59 Prodejní síť a propagace vlastní činnosti 64
Struktura podniku a jeho zaměstnanci 66 Hospodářský
potenciál podniku a jeho vývoj 69

Veksláci jako aktéři černého 76 trhu a jejich každodenní praxe

„Ti druzí“ – vekslování jako širší praxe 78 Organizovaný
černý trh a základní principy „vekslu“ 81 „Obvyklí
podezřelí“ – k sociálnímu původu potenciálních
veksláků 86 Typologie organizovaného vekslu: „komáři“,
„skupky“ a „pociví obchodníci“ 89 Mocenské vztahy
uvnitř komunity 113 Násilí 116

Marky, bony, digitálky. Sortiment na černém trhu a jeho koloběh 126

Bony a cizí měny 128 Antropologická perspektiva obchodů a „stavovská čest“ veksláků 136 Nejen bony a valuty: ostatní komodity a cesty jejich distribuce 141 „Dary ze zahraničí“ neboli dovoz automobilů 150 LP desky na burzách 152 Videokazety a videotechnika 154 Digitální hodinky a výpočetní technika 158 Oblečení a módní doplňky 160 Drahé kovy, starožitnosti a umělecká díla 162

„Z Alcronu jsme měli závodku.“ K životnímu stylu veksláků 166

Životní standard 172 Móda 177 Automobil 180 Sex 186 Jazyk 188

Veksláctví ve světle dobové legislativy 190

Ohrožení devizového hospodářství a pašování 194 Spekulace – od tuzexových poukázek ke spotřebnímu zboží 196 Příživnictví 200

Od policejních manévrů po „klid na práci“. Potírání veksláctví a jeho limity 202

Veřejná bezpečnost 205 Státní bezpečnost a její zájmové pole, odbor vnitřní ochrany 215 Pohled mimo bezpečnostní složky: patroni a klienti 223 Specifika a úskalí vyšetřování 228 Vnější impulsy: vládní a stranický pohled 233 „VEXL“ tým 239 Tresty 242 Snaha o systémové řešení? 245 Skutečné dopady veksláctví 248

**Obraz veksláka ve veřejném
prostoru a postoje čs. obyvatelstva
k problematice veksláctví** 252

Veksláci na stránkách dobového tisku 254 „Přestavbová
publicistika“ – o tématu v nových intencích 260 Osvojený
obraz? 262 Bony a klid a další produkce – veksláci
v populární kultuře pozdního socialismu 270 Mezi
odsuzováním a adorací 278

Veksláci po roce 1989 280

Privatizace a podnikatelské prostředí devadesátých let 287
Vlastní narativy 294

Závěr 296

Přílohy 306

Seznam pramenů a literatury 314 Jmenný rejstřík 329
Seznam použitých zkratk 331 Seznam vyobrazení 332
Summary 334 Poděkování 335